

Z české přírody mizí voňavý poklad. Vědci hledají cestu, jak zachránit kriticky ohrožený lýkovec vonný

25.3.2026 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Nenápadný nízký keřík s výrazně růžovými květy a intenzivní vůní patří mezi nejohroženější rostliny české přírody. Lýkovec vonný v posledních desetiletích z krajiny rychle mizí. Vědci z Výzkumného ústavu pro krajinu (VÚK) nyní společně s dalšími partnery zkoumají jeho genetickou rozmanitost, změny prostředí i možnosti pěstování, aby připravili podklady pro program, který může tento vzácný druh pomoci zachránit. Výzkum potrvá do roku 2028.

Na území České republiky rostou dva druhy lýkovce. Zatímco **lýkovec jedovatý** (*Daphnomezereum*) je poměrně známý a v přírodě se vyskytuje relativně často, jeho příbuzný **lýkovec vonný** (*Daphne cneorum*) patří dnes mezi kriticky ohrožené rostliny. Lýkovec jedovatý je až 150 centimetrů vysoký opadavý keř, kterému se dobře daří ve vlhčích půdách listnatých lesů. Rozmnožuje se především semeny. Oproti tomu lýkovec vonný je malý, poléhavý keřík vysoký maximálně 30 centimetrů. Vytváří nápadné růžové květy se silnou vůní, díky nimž je oblíbený i mezi pěstiteli skalniček.

„Jsem rád, že se daří chránit významné a ohrožené druhy naší přírody. Obnova lýkovce vonného v české krajině je důležitým krokem, a proto si vážím práce vědců z Výzkumného ústavu pro krajinu, kteří se systematicky podílejí na výzkumu a obnově populace této kriticky ohrožené rostliny,“ říká **Igor Červený, ministr životního prostředí.**

„Na rozdíl od svého příbuzného je lýkovec vonný velmi citlivý na změny prostředí. Potřebuje světlá a suchá stanoviště, například řídké doubravy, borové lesy nebo lesostepní trávníky,“ vysvětluje **Jana Hanzal Šedivá, vedoucí odboru rostlinných biotechnologií VÚK.**

Proč z české krajiny mizí

Úbytek lýkovce vonného má více příčin, většina z nich souvisí s proměnou krajiny. Velkým problémem je například zánik tradiční pastvy, která dříve udržovala otevřený charakter stanovišť. Bez ní dochází k zarůstání lokalit hustou vegetací, keři nebo stromy. Rostliny pak ztrácejí prostor i dostatek světla. Další hrozbou jsou lesnické zásahy, těžba surovin nebo nelegální sběr rostlin. Atraktivní vzhled keře totiž láká některé lidi k jeho vyrývání pro zahrady. *„V mnoha případech dnes nacházíme jen malé zbytky populací, někdy dokonce jen jednotlivé rostliny. Pokud chceme druh zachovat, musíme velmi dobře poznat jeho genetiku i ekologické nároky,“* říká Jana Hanzal Šedivá.

Vědci spojili síly pro záchranu druhu

Od roku 2025 proto probíhá nový výzkumný projekt podpořený Technologickou agenturou ČR, který koordinuje právě Výzkumný ústav pro krajinu a spolupracují na něm také Univerzita Palackého v Olomouci a školka Jan Holub. Cílem projektu je získat klíčové informace, které umožní připravit celostátní záchranný program pro tento ohrožený druh. *„Kombinujeme moderní genetické analýzy, dálkový průzkum Země i biotechnologické metody. Díky tomu můžeme přesněji určit, jak jsou jednotlivé populace příbuzné a jaké mají šance na přežití,“* doplňuje Hanzal Šedivá.

Mapování posledních populací

Důležitou součástí projektu je rozsáhlý terénní průzkum lokalit v celé České republice. Vědci zaznamenávají přesné GPS souřadnice rostlin, sledují velikost populací a odebírají vzorky pro laboratorní analýzy. V některých lokalitách našli vědci stovky rostlin, jinde však přežívají už jen jednotlivé keře nebo malé skupiny, což výrazně zvyšuje riziko jejich zániku.

Součástí výzkumu je také studium historických leteckých snímků, které pomáhá odhalit, jak se krajina na jednotlivých stanovištích měnila během posledních desetiletí.

Překvapivé genetické objevy

Laboratorní analýzy, které ve VÚK provádějí, přinesly zajímavé výsledky. Na jedné z lokalit v oblasti Národního parku Podyjí vědci objevili triploidní rostlinu, tedy jedince s netypickým počtem chromozomů. *„Jde o první potvrzený nález této ploidní úrovně u lýkovce vonného v České republice. Takové informace jsou velmi důležité pro pochopení evoluce druhu i pro plánování jeho ochrany,”* upozorňuje Jana Hanzal Šedivá.

Naděje pro budoucnost

Výzkum má především praktický cíl: zlepšit ochranu a obnovit populaci lýkovce vonného v české krajině. Vědci proto hledají efektivní způsoby jeho množení, které by mohly pomoci při obnově zaniklých lokalit nebo výsadbu na náhradní lokality. *„Naším cílem je zastavit negativní trend a vrátit lýkovec vonný tam, kam historicky patřil. Pokud budeme mít dostatek dat o genetice, stanovištích i způsobech pěstování, máme šanci tento krásný druh v české přírodě zachovat,”* uzavírá Jana Hanzal Šedivá.

Tiskové oddělení MŽP

tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058

e-mail: tiskove@mzp.gov.cz

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/z-ceske-prirody-mizi-vonavy-poklad-vedci>